

Hoorzitting inschrijvingsrecht Commissie Onderwijs

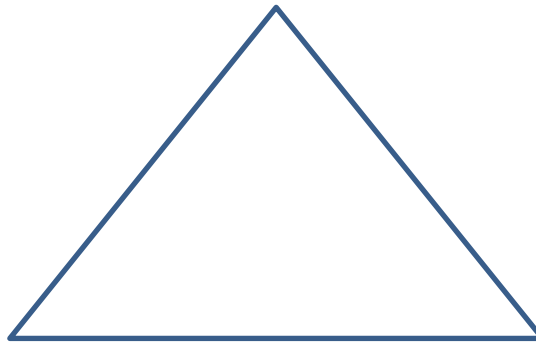
Departement Onderwijs & Vorming
17 maart 2015

1. Historiek van het inschrijvingsrecht
2. Evaluatie van het implementatiejaar van het huidige decreet inschrijvingsrecht

Vooraf

3 actoren binnen inschrijvingsbeleid

ouders
(vrije schoolkeuze)

scholen
(toelatingsbeleid)

overheid
(toewijzingsbeleid)

1. Historiek van het inschrijvingsrecht

Belgische Grondwet, Art. 24, §1

‘Het onderwijs is vrij (...).
De gemeenschap waarborgt de
keuzevrijheid van de ouders. (...)’

Grondwetsherziening van 1988:

- **Actieve vrijheid** van onderwijs: recht om onderwijs in te richten
- **Passieve vrijheid** van onderwijs: vrije schoolkeuze van ouders
 - Ingevuld als recht op confessioneel en niet-confessioneel onderwijs

Decreet basisonderwijs (1997)

- Onderscheid tussen vrij gesubsidieerd en officieel onderwijs: meer marge voor vrij onderwijs om leerlingen te weigeren dan officieel onderwijs, mits 'geen discriminatie'

=> Vrije schoolkeuze, maar de facto ook toelatingsbeleid voor segment van het onderwijsveld

Tot 2002:

Het inschrijvingsbeleid in de praktijk:

- Kinderen werden soms al ingeschreven 'voor hun geboorte'
- Populaire scholen jaren op voorhand volzet
- Selectief toelatingsbeleid/ontradingsbeleid
- Ontstaan en/of versterking van segregatie

Wijzigende context: toenemende diversiteit,
stijgend aantal anderstalige leerlingen

2002: GOK-decreet

Brede maatschappelijke doelstellingen:

- Optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen
- Vermijden van discriminatie, uitsluiting en segregatie
- Bevorderen van sociale cohesie

2002: Chronologie als basisprincipe

- chronologie als operationalisering van non-discriminatie
- inschrijving kan ten vroegste in voorafgaande schooljaar
- ouder die pedagogisch project en schoolreglement ondertekent, moet worden ingeschreven (zolang er plaats is)
- doorverwijzingsmogelijkheid indien aandeel anderstaligen minstens 10% boven omgevingsgemiddelde

Vanaf 2004: correcties op chronologie

- 2004:
 - voorrang voor broers en zussen
- 2005:
 - voorrang voor Nederlandstaligen in Brussel (op basis van verklaring op eer)
 - voorrangperiode GOK/niet-GOK mogelijk
 - Aandeel GOK 10% boven omgevingsgemiddelde
=> voorrang niet-GOK
 - GOK-indicatoren krijgen voor het eerst een rol binnen inschrijvingsrecht

2008: experimentele aanmeldingsprocedures

Wijzigende context: toenemende capaciteitsdruk, steeds meer kampeerrijen voor schoolpoorten

- Experimenteerruimte voor aanmeldingsprocedures (voor twee jaar)
- Essentie: alle kandidaten oplist, rangordenen (op basis van vrij te kiezen, maar objectieve criteria) en toewijzen
- Na twee jaar: verlenging van de experimenteerperiode, criteria vastgelegd

2010: voorrangsgroep Nederlandstaligen in Brussel gewijzigd

- van verklaring op eer naar ‘minstens één ouder met voldoende kennis van het Nederlands ‘ (= B1 van ERK)
- decretale verhoging voorrangsperscentage Nederlandstaligen naar 55%

2011: aanloop naar een nieuw decreet inschrijvingsrecht

- Deregulering waar mogelijk
- Ruimte voor lokale invulling
- Transparantie naar alle belanghebbenden
- Sociale mix stimuleren waar nodig (LOP-gebied) en waar mogelijk (aanmelden)
- Decretale basis voor aanmeldingsprocedures

2012: nieuwe decreet inschrijvingsrecht van kracht

Nieuwe uitgangspunten:

- Bescherming van de gelijke onderwijs- en inschrijvingskansen van Nederlandstaligen in Brussel (...) **als uitgangspunt**
- Ontwikkeling van optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, en **dit voor het basisonderwijs, voor zover mogelijk, in een school in hun buurt**
- Bevorderen van sociale cohesie **en sociale mix**

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

2012: nieuw decreet inschrijvingsrecht

- Capaciteitsbepaling voor de start van de inschrijvingen als basis voor:
 - transparante communicatie naar alle belanghebbenden,
 - dubbele contingentering,
 - weigeringen

2012: nieuw decreet inschrijvingsrecht

- Nieuwe voorrangsgroepen:
 - Kinderen van personeel (BaO + SO)
 - Campusvoorrang (overgang BaO naar SO, mits goedkeuring door beide LOP's)
- Startdata voor inschrijvingsperiodes, duur van periodes, enz.

2012: nieuw decreet inschrijvingsrecht

- Decretaal kader voor aanmeldingsprocedures:
 - ordeningscriteria, met ruimte voor lokale keuzes
 - i.g.v. centrale aanmeldingsprocedures: toewijzing aan school van hoogste keuze waarvoor leerling 'ticket' krijgt
 - initiatiefnemers leggen dossier voor aan CLR

2012: nieuw decreet inschrijvingsrecht

- Uiterst beperkt gebruik van vrijblijvende voorrangspriodes voor GOK/niet-GOK leidde tot keuze voor nieuw, niet vrijblijvend instrument i.f.v. sociale mix
- Dubbele contingentering verplicht in LOP-gebied en bij aanmelden
- TNN geschrapt als indicator voor inschrijvingsrecht

2014: technische aanpassingen n.a.v. evaluatie

- Naast capaciteit ook vrije plaatsen bepalen en communiceren
- Flexibilisering capaciteitsbepaling in hogere jaren
SO => volzetverklaring
- Verplichting tot dubbele contingentering ook in basisonderwijs beperkt tot instroomjaren
- Indicatoren 'trekkende bevolking' en 'thuislozen' geschrapt voor inschrijvingsrecht
- Voorrangsgroep 'Nederlandstaligen' in Brussel: vereiste niveau van B1 naar B2 van ERK.
- ...

Samengevat: centraal stellen en stroomlijning van vrije schoolkeuze

Tot 2002: vrije schoolkeuze, maar de facto ook toelatingsbeleid

=> toenemende diversiteit en segregatie

GOK-decreet (2002): enkel vrije schoolkeuze als basis

=> capaciteitsdruk

Vrije schoolkeuze de facto beperkt door vrije schoolkeuze van andere ouders

Stroomlijning van vrije schoolkeuze:

- schaarste verdelen
- segregatie vermijden

2. Evaluatie implementatiejaar

Stakeholders bevraagd rond
ervaringen met implementatie van het
nieuwe decreet inschrijvingsrecht
(2012)

Dus geen:

- evaluatie ten gronde van decreet
- evaluatie van de effecten

Algemene elementen

Zeer breed draagvlak voor alle doelstellingen, maar bedenkingen bij:

- De complexiteit van het geheel
- De operationalisering van de doelstellingen

Algemene elementen

- Capaciteitsproblematiek doorkruist (evaluatie van) inschrijvingsrecht
- Stap vooruit in objectief inschrijvingsbeleid
- Grote verschillen tussen basisonderwijs en secundair onderwijs

Complexiteit

Door velen benoemd als een knelpunt:

- Gevolg van keuze voor:
 - deregulering waar mogelijk
 - ruimte voor lokale invulling
- Complexiteit van het geheel <-> complexiteit van lokale invulling

Indeling LOP en niet-LOP-gebied

- Onderscheid wordt niet altijd als relevant ervaren
- Verhoogt de complexiteit (vnl. in aangrenzende gebieden)
- Capaciteitsproblematiek en/of aanmelden als relevanter onderscheid

Vorrangsgroepen

- Nieuwe vorrangsgroepen:
 - Kinderen van personeel: breed draagvlak
 - Campusvorrang: zeer gemengde feedback
- Druk op capaciteit doet vraag rijzen naar bijkomende vorrangsgroepen/overcapaciteitsgroepen

Vorrangs- en inschrijvingsperiodes

- Lokale autonomie leidt tot grote verschillen
- Eerder vraag naar latere inschrijvingsperiodes

Weigeringen

- Langer respecteren van de volgorde op de weigeringslijst leidt tot meer in- en uitschrijvingen
- Carrousel bij start van het schooljaar: combinatie van respecteren weigeringslijst en dubbele inschrijvingen

Sociale mix

Binnen 'streven naar sociale mix en sociale cohesie' onderscheid tussen:

- **Doelstelling** 'sociale mix en sociale cohesie'
- Dubbele contingentering als **techniek**
- Operationalisering van de **indicatoren**

Sociale mix: doelstelling

Doelstelling wordt door nagenoeg iedereen onderschreven, maar:

- De facto draagvlak voor ‘vermijden van verdere segregatie’, eerder dan voor actief beleid rond sociale mix in alle scholen
- Sociale mix wordt vaak vertaald als ‘meer kansrijke leerlingen’, ook door scholen die kansrijker zijn dan hun buurt of omliggende scholen

Dubbele contingentering als instrument

- Dubbele contingentering bevat twee elementen:
 - Verplichting voor alle scholen in LOP-gebied en/of aanmeldende scholen
 - Gelijktijdige voorrangperiode
- 2013: te vroeg voor evaluatie van effecten

Dubbele contingentering als instrument/techniek

- Van voorstanders van uitbreiding tot buiten LOP-gebied tot voorstanders van volledige afschaffing
- Verschil tussen aanmelden en inschrijven
- Nood aan flankerende acties rond begeleiden van schoolkeuzeprocessen van ouders (zowel kansrijk als kansarm)

Dubbele contingentering: de operationalisering van de indicatoren

- Effect is afhankelijk van de operationalisering van de indicatoren
- **Cruciale vraag: welke sociale mix willen we?**

Aanmeldingsprocedures

- Capaciteitsdruk als belangrijkste reden
- Criterium afstand als instrument voor 'overloopgebieden'
- Indiening van aanmeldingsdossiers betekent drempel

Aanmeldingsprocedures

- Vraag naar centraal ondersteund aanmeldingssysteem
- Vraag naar koppeling met Discimus i.f.v. planlast
- Kostprijs van (aanpassingen aan) het aanmeldingssysteem als knelpunt

Brussel

- Voorrang Nederlandstaligen als positief signaal naar ouders <-> leerlingen uit Nederlandstalig basisonderwijs die niet behoren tot voorrangsgroep secundair onderwijs
- Uitgangspunten en doelstellingen interfereren: fundamentele discussie over de rol en toekomst van het Nederlandstalig onderwijs in Brussel dringt zich op

Buitengewoon onderwijs

- Inschrijvingsrecht houdt te weinig rekening met de eigenheid van het buitengewoon onderwijs:
 - Traject voor (over)stap naar buitengewoon onderwijs
 - Afstemming tussen onderwijs- en zorgvraag en -aanbod

Dubbele inschrijvingen

- Dringende vraag naar oplossing
- Groot verschil tussen basisonderwijs en secundair onderwijs
- Dubbele inschrijvingen zijn een probleem als:
 - Dubbel ingeschreven leerling een plaats inneemt van leerling zonder plaats of met lagere keuze
 - Ze een goede start van het schooljaar/instapmoment doorkruisen (carrousel)

Dubbele inschrijvingen

‘Automatisch overschrijven van eerdere inschrijving’ is minder eenvoudig dan het lijkt:

- Administratief sluitend systeem noodzakelijk
- Soms zijn dubbele inschrijvingen nodig en/of wenselijk (verhuizers, onduidelijkheid over 1A/1B, studiekeuze, doorstroom naar buitengewoon onderwijs of niet, ...)
- Maakt uitschrijvingen voorwerp voor klachten bij CLR

Evaluatierapport

Volledige evaluatierapport: zie

<http://www.vlaamsparlement.be/Proteus5/getFile.action?id=548898>

3. Expertenconsultatie

Aandachtspunten van experts worden gebundeld en schriftelijk bezorgd aan de Commissie Onderwijs